

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af:

Forslag til lov om bygningsfredning.
(Lovforslag nr. L 88. Fremsat 29/11 78).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Thorndahl (FP):

Der er næppe tvivl om, at der i den danske befolkning er en bred forståelse for det ønskelige og hensigtsmæssige i at bevare og værne om vore ældre bygninger af arkitektonisk, kulturhistorisk eller miljømæssig værdi. Derimod kan man nok være i tvivl om, hvorvidt det er en hensigtsmæssig metode, der lægges op til i denne lovgivning. Efter gennemgang af lovforslaget har jeg i hvert fald svært ved at forstå, at der overhovedet kan findes borgere, der har lyst til at eje bygninger, der er fredet, eller som kan tænkes fredet, med det enorme net af restriktioner, kontrol og styring, der væltes ned over de stakkels mennesker. Det forudsættes, at en række af vore værdifulde bymiljøer anvendes og bebos. De kan ikke tåle uden miljømæssig forringelse at ligge som livløse museumsbygninger, og man kan få en fornemmelse af, at denne lovgivning lægger op til at afhumansere vore fredede bygninger.

En række af lovforslagets formuleringer er efter mit skøn upræcise og kan bestemt ikke skabe tillid hos eller sikkerhed for ejere og beboere i de fredede eller såkaldt fredningsværdige bygninger. F. eks. står der i § 1, stk. 2:

»Ved lovens administration skal der lægges vægt på, at de bygninger, der værnes, får en hensigtsmæssig funktion, der under hensyntagen til bygningernes særlige karakter tjener til deres opretholdelse på længere sigt.«

Hvad betyder det egentlig i praksis? Ja, der ligger fire skøn blot i dette lille stykke. Der skal lægges vægt på, der skal skønnes over hensigtsmæssighed, der skal tages hensyn til bygningernes særlige karakter, og der skal tages hensyn til deres opretholdelse på længere sigt, alt sammen i samme lille stykke. Miljøministeren er næppe præcist i stand til at fortælle folketinget og offentligheden, hvad det reelle indhold i denne gummiparagraf er, hvis ikke den alene har til formål at kunne dække et hvilket som helst skøn, der udøves af ministerens embedsmænd, og det er måske nok også det, der er meningen.

Det er bestemmelser af den karakter, der med rette kan forstærke utilfredsheden med folketinget i hvert fald hos dem, paragraffen benyttes imod. Og hvad forstand har ministerens embedsmænd overhovedet på, hvad der er en hensigtsmæssig funktion for anvendelsen af de fredede bygninger? Efter mit skøn næppe megen.

I § 4 bestemmes, at bygninger fra før år 1536 uden særlig beslutning er fredede. Hvordan virker det så? Ja, udgangspunktet kan i hvert fald være, at det næppe er alle bygninger, der har påtrykt opførelsesår, men man skal måske kunne se på byggeattesten, om den er underskrevet af Christian III eller senere konger. Bygninger er jo heller ikke noget statisk. Hvor stor en del af bygningen – og bygningen omfattet som helhed – skal være fra før 1536, før § 4 virker? Det går jeg ud fra ministeren præcist kan oplyse. I og med at § 4 er en så kategorisk udformet paragraf, må jeg gå ud fra, at ministeren selvfølgelig klart og udtømmende kan svare på dette spørgsmål.

I medfør af § 10 fastsættes, at arbejder ud over almindelig vedligeholdelse skal godkendes af ministeren. Ja men hvad er almindelig vedligeholdelse for fredede bygninger? Er det det samme som vedligeholdelsen for nybyggeri, eller er det bestemt af alderen og/eller kvaliteten af byggeriet? Jeg går ud fra, at ministeren kan svare præcist herpå, bl. a. fordi overtrædelse efter forslaget skal straffes efter lovforslagets § 34, og det må vel i et

[Thorndahl]

retssamfund være rimeligt, at borgerne ved på forhånd at gennemlæse lovgivningen og bemærkningerne hertil kan disponere uden senere at skulle risikere at blive straffet.

I § 11, stk. 2, er bestemt, at ministeren kan afslå at behandle ansøgningen, hvis de tilladelser, der i henhold til anden lovgivning er nødvendige for en nedrivning, ikke foreligger. Det finder jeg er et helt fantastisk forslag. Det er selvfølgelig set fra det offentlige side bekvemt, for på den måde kan myndighederne spille ping-pong med hinanden gennem lang tid og med de pågældende borgere og dermed på trods af de mange forskellige tilkendegivelser, der i den senere tid har været om en hurtigere sagsbehandling, trække sagen urimeligt i langdrag. Det kan ikke være rimeligt.

Med disse bemærkninger skal jeg sige, at fremskridtspartiet i udvalget vil gå kritisk igennem lovforslaget, og også bebude, at vi vil være nødsaget til at stille en lang række ændringsforslag til lovforslaget.

Svend Andersen (Bornh. a.) (S):

Forslaget om en ny bygningsfredningslov har været under behandling i flere år. En revision af loven har været udsat, indtil man har indhøstet erfaringer gennem de bedre arbejdsmuligheder, som statens bygningsfredningsfond fik ved en tilførsel af øgede midler til fonden i forbindelse med de beskæftigelsesforanstaltninger, der er vedtaget her i folketinget.

Lovforslaget bærer da også præg af de gode erfaringer, der er indhøstet ved disse øgede midler, og når hr. Thorndahl taler om bygningernes egnede anvendelse, har jeg da erfaring for, at der i fredede bygninger både er indrettet glimrende boliger og fundet glimrende funktioner på andre områder.

I lovforslaget foreslås det, at der i en periode, foreløbig indtil folketingsåret 1984-85, gives en årlig bevilling til bygningsfredningsfonden på 5 mill. kr. om året, hvorved arbejdet for øget bygningsfredning er sikret.

I den gældende lov gives der alene mulighed for at frede bygninger, der er over 100 år, og som har en særlig arkitektonisk eller kulturhistorisk værdi. Det har nok været et minus ved loven, at der ikke hidtil har været mulighed for at beskytte boligernes omgivelser og ved hjælp af loven at lave egentlige

bymiljøer og bybevaring. Når det alligevel er lykkedes at opnå gode resultater også på dette område, er det, fordi man har forstået at bruge de muligheder, der senere er opstået ved landsbyggeloven og senere igen i bestemmelserne om kommuneplanlovens lokalplanlægning.

Det foreliggende forslag bygger videre på disse erfaringer, idet bygningsfredningsloven fortsat koncentrerer sig om fredningen af den enkelte bygning med særlig bygningsmæssig værdi, mens der i bemærkningerne henvises til de muligheder, der er i saneringsloven og i kommuneplanloven for at gennemføre et bevaringsarbejde, der sikrer vores historiske, sociale og kulturelle udvikling, samtidig med at der vil kunne laves et arbejde, der skaber bedre boligmiljøer.

Jeg har derfor særlig mærket mig, at ministeren vil udbygge arbejdet med vejledning og rådgivning i forbindelse med kommunernes bevaringsarbejde og deres udarbejdelse af særlige bevarende lokalplaner.

Endelig vil jeg nævne den sammenhæng, der er mellem denne lov og boligministerens bebudede forslag om lov om sanering og byfornyelse. Når alle disse foranstaltninger ses i sammenhæng, mener jeg vi har fået et godt instrument til at sikre fredning af bygninger med særlig arkitektonisk og kulturhistorisk værdi. Vi vil kunne skabe gode boligområder, samtidig med at vi ikke misbruger vores bygningsressourcer, og vi får en højere beskæftigelsesgrad, idet det bl. a. har vist sig, at netop disse arbejder indeholder meget høj lønkvota. Jeg skal anbefale lovforslaget.

Fogh Rasmussen (V):

Da mit partis ordfører, hr. Svend Erik Hovmand, ikke kan være til stede, skal jeg på venstres vegne gøre følgende bemærkning til det foreliggende forslag:

De fleste kan nok være enige i behovet for at værne om landets ældre bygninger af arkitektonisk, kulturhistorisk eller miljømæssig værdi. Det er vel også derfor, vi har haft en bygningsfredningslov lige siden 1918.

Ud over ønsket om at beskytte de mest værdifulde elementer i vor kulturhistoriske arv er der også god ressourceøkonomi i at reparere og vedligeholde vore ældre bygninger.

[Fogh Rasmussen]

Venstre har med tilfredshed bemærket, at flere og flere kommuner har vist forståelse herfor ved at udarbejde bevaringsplaner for hele bykvarterer. Rent faktisk er vel omkring 15.000 bygninger beskyttet efter planlægningslovgivningen, altså 5 gange så mange som er omfattet af den egentlige bygningsfredning i henhold til bygningsfredningsloven.

Efter den gældende bygningsfredningslov kan kun enkeltbygninger fredes, hvorimod bevaring af hele bykvarterer må ske med hjemmel i planlovene. Med det nye lovforslag får fredning af sammenhængende bymiljøer hjemmel i selve bygningsfredningsloven.

Venstre lægger vægt på, at der ikke hermed etableres en uhensigtsmæssig centralisering af bygningsfredningen. Efter vor opfattelse må lokale interesser og synspunkter fortsat sikres. Den nødvendige bygningsfredning må også ses i sammenhæng med den øvrige udvikling i kommunerne. Derfor vil jeg gerne spørge ministeren, hvorledes der i praksis vil ske en grænsedragning mellem kommuneplanloven og bygningsfredningsloven. Vil eksempelvis lokale bevaringsplaner kunne træde i stedet for fredning af sammenhængende miljøer i henhold til bygningsfredningsloven? Vil fredning af hele kvarterer kræve udarbejdelse af lokalplan?

Vi er tilfredse med, at ministeren har tilkendegivet, at der skal udarbejdes et cirkulære om disse ting. Vi finder i alle tilfælde, at det er væsentligt at få afklaret denne grænsedragning.

Der er kalkuleret med en personaleforøgelse på 15 ansatte, hvoraf de 7 allerede er midlertidige stillinger. Det forekommer umiddelbart at være en voldsom personaleforøgelse. Der kunne være grund til at gøre opmærksom på de ressourcer, der allerede ligger ude lokalt i museer osv., ressourcer, som kunne føre til besparelser i den centrale administration af denne lovgivning. Det er et punkt, som venstre vil søge vurderet videre under udvalgsarbejdet.

I det hele taget er det venstres opfattelse, at lokale museer, lokalhistoriske arkiver og lokale bevaringsforeninger må inddrages mest muligt i fredningsarbejdet. Vi bør være opmærksomme på, at fredninger ikke kun må ansues ud fra, hvad der har national interesse, men også ud fra, hvad der har lokal eller regional interesse. Derfor er vi også

tilfredse med ministerens tilkendegivelse af, at der skal nedsættes et udvalg til at undersøge arbejdsdelingen og samarbejdet mellem museerne og bygningsfredningsmyndighederne. Det er også væsentligt at stimulere de lokale ejeres interesse i at reparere og vedligeholde de bevaringsværdige bygninger. Vi må i udvalget vurdere, hvordan den økonomiske støtte, der kan gives med hjemmel i loven, bedst muligt afstemmes med de særlige forpligtelser, der pålægges ejere af fredede bygninger.

Bygningsfredning vil hele tiden være en afvejning af antikvariske hensyn, planlægningshensyn og hensynet til ejere og brugere af fredede bygninger. Efter venstres opfattelse kan denne afvejning ske hensigtsmæssigt inden for rammerne af det nye lovforslag, som vi derfor lover en velvillig udvalgsbehandling.

Keld Andersen (KF):

Det konservative folkeparti er enig med ministeren i de synspunkter, der i fremsættelsestalen gives udtryk for som begrundelse for at ændre bygningsfredningsloven af 1966, nemlig den ændrede lovgivning samt nye love på områder, som har relation til bygningsfredningsloven. Vi er også enige i, at der må udfoldes bestræbelser for at bevare en række af vore værdifulde bygninger og ejendomme, ligesom vi er enige i de positive beskæftigelsesmæssige virkninger af fredningsopgaver og -arbejder af denne art.

Derimod er vi noget betænkelige ved umiddelbart at tilslutte os den foreslåede ophævelse af sondringen mellem A-fredning og B-fredning, selv om dette begrundes med en forenkling og en smidiggørelse af fredningsinstituttet. Det er naturligvis altid ønskeligt at tilstræbe en så enkel og smidig lovgivning som overhovedet muligt, men vi frygter imidlertid, at netop ophævelsen af den hidtidige sondring mellem A- og B-fredning vil føre til det stik modsatte resultat. Desuden er det vor opfattelse, at ophævelsen af denne sondring vil betyde, at man fremover vil pålægge ejerne af de berørte bygninger større økonomiske byrder end hidtil, og jeg minder i den forbindelse om, at langt de fleste fredninger i dag netop er B-fredninger, der altså fremover bliver strengere.

[Keld Andersen]

Såvel istandsættelse som vedligeholdelse af fredede bygninger løber meget ofte op i meget store beløb, som det med den nugældende lovgivning ikke er muligt at opnå tilstrækkelig økonomisk støtte til fra det offentlige, og som der desuden i den nuværende skatte-lovgivning ikke tages tilstrækkeligt hensyn til. I den forbindelse er det nok værd at minde om, at der, når det drejer sig om fredning af naturværdier, gives den pågældende ejer erstatning for det fredede område, medens dette som bekendt ikke gør sig gældende ved fredning af bygninger.

Som lovforslaget er fremsat, vil det desuden få nogle meget uheldige virkninger for landbrugsejendomme og øvrige erhvervsbygninger i den udstrækninger, staten skal overtage ejendommene, idet man nu i modsætning til tidligere også skal overtage den tilliggende jord. I § 3, stk. 2, nævnes desuden en bygnings umiddelbare omgivelser. Jeg er enig i disse synspunkter, når det drejer sig om boligbebyggelse, men her vil en formulering som denne kunne få uheldige virkninger, bl. a. for landbrugsejendomme.

Der tales desuden i lovforslaget om bygninger af »miljømæssig værdi«. Det er et udtryk, som jeg finder meget vagt, og det udtrykkes endnu mere ubestemt end i den gældende lov. Det er noget, vi må have nærmere redegjort for og klargjort under det kommende udvalgsarbejde.

Jeg tænker også på, at der kan opstå nogle uheldige virkninger, f. eks. ved fredning af en enkelt ejendom i en større karré. Her er det min opfattelse, at man kan komme ud for, at fredningen og bevaringen primært vil koncentrere sig om en enkelt ejendom med uheldige miljømæssige virkninger for hele karreen til følge.

Som det fremgår af disse bemærkninger, er vi indstillet på en positiv og grundig udvalgsbehandling, om end jeg ikke i relation til de fremførte bemærkninger på nuværende tidspunkt kan tilsige det konservative folkepartis fulde tilslutning til lovforslaget, som det ser ud her ved fremsættelsen.

A. O. Andersen (CD):

Som netop indtrådt stedfortræder for fru Yvonne Herløv Andersen, der er vores sædvanlige ordfører i sager af denne art, skal jeg ikke gøre mig til af at have nogen omfattende

de viden om sagen – det ville være letsindigt. Jeg vil derfor indskrænke mig til give udtryk for vores principielle holdning til sagen, suppleret med et par enkelte bemærkninger om nogle detaljer.

At samfundet har en forpligtelse til at sikre og værne ældre bygninger, der har arkitektonisk og kulturhistorisk værdi og er en del af vores kulturarv, er for centrumdemokraterne en selvfølgelig konsekvens af hele det kultursyn og den kulturpolitik, vi står for. Det er det principielle i det.

I detaljerne har jeg med glæde hæftet mig ved en ting, og det er, at der i § 16 og specielt i bemærkningerne til § 16 er en klar erkendelse af, at det er en økonomisk byrde at være ejer af en fredet ejendom, og at der i hvert fald er forudsat en vilje i dette ting til i de kommende år at yde noget mere, sådan at man kan sikre, at de ejere, der pålægges denne byrde, også får mulighed for at bære den. Det var sådan det mere glædelige.

Men i min glæde kan jeg ikke nære mig for at trække en lille kæphest ind i sagen, som egentlig ikke har direkte relation til det. Det er, at folketinget også må tænke på at feje for sin egen dør, det vil sige for statens dør. Jeg kan ikke lade være med i denne forbindelse at minde om f. eks. Nationalmuseets situation, som den er beskrevet igennem det sidste par år af ledende museumsfolk, der forholdsvis kontant og, såvidt jeg har kunnet følge den offentlige debat, stort set uimodsagt har sagt, at de ikke engang har økonomi til at vedligeholde de historiske bygninger forsvarligt, som tilhører staten.

Efter dette lille hjertesuk skal jeg vende tilbage til sagen og sige, at jeg da godt kan se berettigelsen i nogle af de betænkeligheder, som den sidste ordfører, hr. Keld Andersen, gav udtryk for, for uanset glæden må vi ikke gøre landet til et arbejdende frilandsmuseum. Det kommer der forhåbentlig noget frem om i udvalget.

Med disse bemærkninger skal jeg tilsige en positiv udvalgsbehandling fra vores side.

Margrete Auken (SF):

Ethvert tiltag i retning af at mindske mulighederne for vandalisme i vort miljø har selvsagt SFs støtte. Problemet med fredningslove er altid at gøre dem tilstrækkelig sikre og alligevel så smidige, at fredninger ikke

[Margrete Auken]

hindres på grund af enten for slatne eller for firkantede bestemmelser.

Der er mange gode sider i dette lovforslag og mange rimelige forbedringer. Vi kan f. eks. kun glæde os over, at 100 års reglen blødes op, og at forskellen mellem A- og B-fredning forsvinder. Mulighederne for at gå ind og sikre eller støtte hele bymiljøer mod odelæggelse er også en klar forbedring, og det gælder da især, hvis der kommer penge nok til det.

Vi finder det også meget positivt, at andre end ejere og kommunale og museale instanser kan komme til orde og blive orienteret i forbindelse med fredninger. Spørgsmålet bliver selvfølgelig, om denne bestemmelse om at inddrage lokale foreninger o. lign. får nogen virkelig betydning for den folkelige indflydelse. Vi har i andre forbindelser set, at det stort set var en and, og at man bare blev dynget op de steder, man havde sendt sine klager til. Det er nogle af de ting, vi nok skal have undersøgt, når lovforslaget kommer i udvalg.

Endelig kunne det være godt, om man i forbindelse med denne lovrevision kunne komme i nærheden af problemerne for de oprindelige beboere af de miljøer, der bliver fredet. Der er jo tre farer ved et sådant gammelt bymiljø. For det første at det smadres, og at vi får glas og beton i stedet for, og det er der ikke meget der tyder på at vi bliver helt fri for. For det andet at man får, som vi kender det fra Landemærket og andre steder, enkelte skamstøtter stående tilbage til at vrænge ad vores jammelige fredning. For det tredje at man får disse museumsagtige overklasse miljøer, hvor folk, der har pæne vaner, bebor de gamle folkelige kvarterer og klager over, at folket af og til kommer hen og kigger på det, og det er nok noget af det, det er allersværest at hindre.

Hvis det på nogen måde var tænkeligt, at det kunne tages op i forbindelse med behandlingen af lovforslaget, hvordan man kan bruge de mange penge, staten skal og kan hælde i fredninger, til at sikre en bedre folkelig forbindelse til disse miljøer, så ville vi være glade for det.

Med disse bemærkninger kan vi tilsige lovforslaget en velvillig og kritisk behandling i udvalget.

Schak Nielsen (DR):

Lovforslag nr. L 88 betyder, så vidt jeg kan skønne, en stramning af loven om bygningsfredning, således at vi kan fange alt op, der har virkelig værdi. Det må da være et godt formål med en sådan lov.

Bestemmelsen om fredning af bygninger fra 1536 kan bl. a. få betydning for fredningen af kirkerne og især landsbykirker, som jo taler deres tydelige sprog om svundne tiders kultur. Det må også hilses med tilfredshed, at det bliver muligt at dispensere fra 100 års reglen. Den har der vel også været dispenseret fra i forvejen, men det er rimeligt, da der er bygninger under 100 år, som godt kan være bevaringsværdige.

Netop dette lovforslag, L 88, i forbindelse med andre planlægningslove, navnlig kommuneplanloven og saneringsloven med bevarende sanering, skulle give os muligheder for at bevare det meste af kulturhistorisk værdi. Kommuneplanloven hjemler også ret til beskyttelse af sammenhængende bymiljøer. Med denne lovgivning må fredningsbestemmelserne vedrørende vore bygninger af kulturhistorisk værdi siges at være strammet betydeligt op.

Men der er dog endnu en del spørgsmål, der skal afklares. F. eks. kunne jeg godt tænke mig en lidt bedre begrundelse for, at vi skal droppe den klassificering i A- og B-fredning, som vi har haft. Jeg synes, at netop denne klassificering havde en rimelig mening, og jeg vil da meget gerne have en virkelig begrundelse for, at vi skal droppe den affære.

Det er også lidt uklart med de almindelige borgeres rettigheder over for samfundet, hvis de nu tilfældigvis ejer de fredede bygninger. Vi skal passe på ikke at pålægge borgerne flere ting, end de kan leve med, og ikke give dem unødige forpligtelser.

Vi må ved denne lovgivning som så ofte for prøve på at balancere mellem på den ene side at bevare så meget som muligt af kulturhistorisk værdi og på den anden side at passe på at undgå den helt store fredningsdille. Vi skal kun frede, hvad der er af virkelig værdi, ellers mister fredning sin egentlige hensigt.

Vi vil nu fra retsforbundets side følge forslaget vej gennem udvalget, og vi tilsiger en positiv og velvillig behandling her i tinget.

Arne Bjerregaard (KrF):

[Arne Bjerregaard]

Vi skal også erkende, at det er en opstramning af den hidtidige fredning på dette område. Det skal vi ikke umiddelbart vende os imod, idet vi mener, at det muligvis kan være tiltrængt. Der er visse ting, som jeg godt kunne tænke mig at få afklaret her ved første behandling.

I § 1, stk. 2, står:

»Ved lovens administration skal der lægges vægt på, at de bygninger, der værnes, får en hensigtsmæssig funktion, der under hensyntagen til bygningernes særlige karakter tjener til deres opretholdelse på længere sigt.«

Der kan jeg spørge ganske direkte: betyder det, at hvis man f. eks. freder en herregård, så skal alle jordtilliggende, måske på 1.000 ha, høre dertil? Ellers kan de ikke have en hensigtsmæssig funktion, idet jeg må antage, at bygningerne stort set har en funktion i forhold til det tilliggende areal.

Så vil jeg spørge vedrørende § 3, hvorfor de 100 år er valgt. Det er selvfølgelig et nemt tal, men hvis jeg ellers husker bygningshistorie ret, så mener jeg, at overgang til ny byggestil stort set skete efter 1912-13. Derfor synes jeg, at det ville være mere rimeligt, at man satte grænsen til før den første verdenskrig, hvis man vil medtage bestemte kulturhistoriske bygninger, for de er temmelig ensartede fra i al fald 1880 og op til 1912, hvis jeg ellers husker ret. Jeg ved ikke, om der er en anden begrundelse for, at man bruger de 100 år, ud over at det er et let tal at arbejde med. Selvfølgelig kan man efter lovforslaget frede senere bygninger, hvis jeg ellers tyder lovforslaget ret. Jeg vil sige, at det måske kunne være hensigtsmæssigt allerede nu at frede byggerierne i Brøndby Strand og Albertslund, idet de nok for fremtiden vil være af kulturhistorisk interesse. Men det var nu en sidebemærkning.

Så er der også årstallet 1536. Selvfølgelig kan jeg finde i annaler, hvorfor det skulle være 1536. Hvis jeg ikke husker galt, så var det reformationens indførelse, og den havde selvfølgelig indflydelse på vores kirkebyggeri. Men er der ikke andre områder, man har tænkt sig? Jo, det skal selvfølgelig gælde andre områder, men er der andre ting, man har taget i betragtning, når man skriver 1536 og ikke et år, der ligger derefter, hvad jeg mener ville være mere hensigtsmæssigt, eller er det for at medtage alle Christian den Fjertes

bygninger, man ikke er gået længere frem osv? Jeg spørger direkte ministeren.

Så er der endelig økonomien. Nu har vi jo mange fredede bygninger, som de stakkels private må sørge for at holde ved lige efter forskrifterne, og det koster mange penge, ofte millionbeløb, for den enkelte. Vel kan de få tilskud, men hvis det er forbedringer, skal det jo beskattes. Det volder mange bekymringer, og mange har simpelt hen ikke råd til det og må afhænde deres ejendom, som de har boet i i mange år, fordi de ikke kan imødekomme de krav, der stilles. Jeg vil da gerne også her direkte spørge ministeren, om ikke det ville være tiltrængt med en bedre tilskudsordning end den, vi har til at holde dem i forsvarlig stand.

Jeg skal ikke trække debatten længere ud.

Miljøministeren (Ivar Nørgaard):

Jeg vil gerne takke ordførerne for den måde, man har modtaget forslaget på.

Jeg lyttede meget til hver enkelt ordførers betragtninger, og så vidt jeg har forstået det, så har alle ordførere, måske med undtagelse af hr. Thorndahl, givet principiel tilslutning til lovforslaget.

Jeg blev ikke helt klar over, om fremskridtspartiet eventuelt ville kunne tilslutte sig forslaget, men jeg forstod, at det var i hvert fald kun, hvis vi andre ville tilslutte os en række ændringsforslag, som vi endnu ikke kender indholdet af. Derfor må jeg sige, at der er en mulighed for, at der ikke er ytret tilslutning fra ordføreren for fremskridtspartiet.

I øvrigt skal jeg ikke gå meget i detaljer, hvad ordførerne jo heller ikke gjorde, men der var især to emner, som flere af ordførerne var inde på, og som jeg gerne vil tage op og dermed også besvare nogle af de spørgsmål, der blev stillet.

Flere af ordførerne, bl. a. hr. Fogh Rasmussen og hr. Keld Andersen, var inde på spørgsmålet om sammenhængen mellem dette lovforslag og den lokalplanlægning, som kommunerne står for. Det kan for mange mennesker måske være lidt vanskeligt at se, idet der jo ikke er nogen krystallklar og knivskarp sondring mellem, hvad der skal varetages gennem kommunernes lokalplanlægning, og hvad der her er en fredning af en bygnings nærmeste omgivelser.

[Miljøministeren]

Det, man tænker på her, er, at de omgivelser, der har en sådan karakter, at de er en del af bygningshelheden, også skal kunne fredes efter dette lovforslag. Man kan nævne eksempler som indre gårdrum i en fredet købstadsbebyggelse, man kan nævne dele af park- og haveanlæg til fredede herregårde, og man kan her fra København nævne pladser og brolægningen mellem Amalienborgpællærerne. Altså dér, hvor der er nogle omgivelser, der har så tæt tilknytning til bygningerne, at de må siges at være en del af helheden, falder det ind under dette lovforslag, men når det drejer sig om hele bymiljøer, så falder det ind under kommunernes lokalplanlægning.

Så var der flere, der var inde på spørgsmålet om, hvilken begrundelse man nu havde for at opgave sondringen mellem A- og B-fredning. Dér vil jeg sige, at der er flere begrundelser, men den væsentligste begrundelse er nok, ud over at man nu vil smidiggøre loven og administrationen af den, sådan som flere ordførere også anerkendende vurderede det, at vi i øjeblikket er nået til et punkt i udviklingen, hvor der inden for anden bebyggelsesregulering lovgivning gælder væsentlig strengere bestemmelser om, hvad man må og ikke må med hensyn til bygningsarbejder, end B-fredning foreskriver. Derfor er B-fredning efterhånden blevet en svagere beskyttelse af en fredet bygning end nogle af de nyere lovgivningsbestemmelser. Det er altså også en begrundelse.

Der blev så stillet et par konkrete spørgsmål, mere om detaljer, og mange nævnte, at de i detaljer ville drøfte problemerne i udvalget, hvad jeg selvfølgelig er helt parat til.

Hr. Arne Bjerregaard stillede konkret spørgsmålet, hvorfor man nu lige nævnte årstallet 1536. Jeg henviser her til de almindelige bemærkninger afsnit 2.1., hvor man nævner, at man sædvanligvis regner med, at reformationen og grevens fejde var middelalderens afslutning i Danmark og Norge, og det var altså i 1536. Det er, fordi man vil frede alt, hvad der vedrører middelalderen, og man har altså sat dette årstal som en slags afslutning på denne.

Hr. Arne Bjerregaard spurgte også, hvordan man egentlig skulle forstå dette med, at man skal tage hensyn til en hensigtsmæssig funktion, som der står i § 1, stk. 2, og det var flere andre ærede ordførere også inde på.

Hr. Arne Bjerregaard stillede det konkrete spørgsmål: hvad hvis det er en herregård; skal man så sikre, at den får det jordtilliggende, der er nødvendigt?

Altså det, man forestiller sig, er, at hvor det er muligt, vil man gerne gøre det på en sådan måde, at bygningen kan få en tidssvarende og økonomisk rentabel funktion. Det kan selvfølgelig i nogle tilfælde bevirke, at man skal sørge for, at bygningerne bliver drevet, som de oprindeligt var tænkt drevet, men med den teknik, der eksisterer i dag, og det kan altså medføre, at flere ting, f. eks. større jordtilliggende, skal høre med. Men man kan jo også tænke sig, at man vælger at fordele jorden på en anden måde og, når det drejer sig om herregårde, sige, at der er nogle af disse bygninger, der har en sådan kulturhistorisk værdi, at man kan lægge hovedvægten på det museale og indrette det sådan, at de eksisterer, men kun som et særlig godt bevaret eksempel på, hvordan det var dengang. Man indretter det sådan, at der bliver de største muligheder for, at borgerne i dag kan se, hvordan det var dengang, og så opnår man altså at tilfredsstille det kulturhistoriske og museale behov hos befolkningen, samtidig med at man bevarer bygningen.

Jeg vil gerne tilsige positiv medvirken til at opklare de øvrige mere detaljerede spørgsmål, som flere har rejst, og som formentlig egner sig bedst til en mere grundig gennemgang i udvalget.

Thorndahl (FP):

Jeg vil da gerne have lov til at komplimentere ministeren for, at han opfattede mit indlæg heroppefra korrekt. Jeg sagde på mit partis vegne, at vi er sikre på, at der er bred forståelse i befolkningen for det ønskelige i at foretage en fredning af vore bygninger, men så fortsatte jeg, at det er vores i hvert fald umiddelbare opfattelse, at det foreliggende lovforslag ikke umiddelbart virker hensigtsmæssigt, og mere præcist virker det altså skrivebordsbetonet og overbureaukratisk. Men jeg forstod på ministeren, at det kan vi se nærmere på i udvalget, så såvel udvalgsarbejdet som det resultat, der kommer ud af det, må altså bestemme mit partis holdning til forslaget, når det foreligger ved tredje behandling.

Karl Møller (DKP):

Jeg blev på grund af udvalgsarbejde forhindret i at sige noget i første omgang. Det er muligt, at nogle af de ting, jeg vil sige, overlapper lidt af det, som ministeren allerede har svaret på, men jeg synes alligevel godt, at jeg vil lægge vores principielle holdning til dette frem, også fordi vi er ret så positive over for dette forslag om bygningsfredning. Vi mener, at hovedintentionerne i forslaget er meget udmærkede, men også at de virkninger, som skulle komme af lovforslaget, i høj grad vil være afhængige af de ressourcer, både økonomiske og personalemæssige, som bliver stillet til rådighed.

Som et par mere principielle bemærkninger vil jeg godt for det første sige, at da al fredning har en vis samfundsmæssig interesse, så mener vi, at de offentlige midler, som bliver givet i støtte, får karakter af offentlige prioriteter, som løbende vil blive bevaret af det offentlige i de bygninger, det nu drejer sig om. Og for det andet vil jeg sige, at staten ikke må sælge fredede bygninger til private.

Jeg har også et par bemærkninger til nogle af paragrafferne, nogle tilføjelser, som vi mener kan præcisere sigtet med selve lovforslaget noget bedre.

I § 3, som omhandler de bygninger, der kan fredes, mener vi, at det ville være ønskeligt, at man også sikrer, at bygninger af særlig historisk interesse kan fredes, selv om de ikke direkte opfylder de krav, som den gældende praksis stiller til fredning. Jeg tænker på bygninger, som har tilknytning til f. eks. arbejderbevægelsens historie eller frihedskampen.

Vedrørende § 11, der handler om nedrivning af fredede bygninger, mener vi, at det er ret så vigtigt, at vi sikrer, at det ikke finder sted, uden at det er blevet offentliggjort lokalt, også over for de mange lokale bevaringsforeninger, som er blevet oprettet igennem de senere år.

I forbindelse med § 17, som handler om statens bygningsfredningsfonds kompetence til bl. a. at sælge fredede ejendomme, mener vi, det er vigtigt, at man pålægger disse fredede bygninger servitutter, som sikrer, at den måde, de fremtidig bliver anvendt på, er i overensstemmelse med de nærmere fastlagte interesser, som har motiveret selve fredning

gen, og at man f. eks. sikrer sig imod udstykning af disse bygninger i ejerlejligheder. Hermed siger vi også, at § 27, som omhandler tilladelse til udstykning i ejerlejligheder, bør ophæves, og at man i konsekvens heraf sikrer, at andre boligfinansieringsformer – til forskel fra ejerlejligheder kunne man tænke sig f. eks. andelsboligforeninger – bliver tilladelseset på anden måde i loven.

Vi støtter først og fremmest lovforslaget, fordi det forøger midlerne til selve bygningsfredningsfonden, hvilket kan have en ret så positiv indflydelse på beskæftigelsen.

Miljøministeren (Ivar Nørgaard):

Til de to sidste indlæg har jeg kun den korte bemærkning, at jeg er villig til at gennemgå lovforslaget også ud fra de synspunkter at gøre det så lidt bureaukratisk som overhovedet muligt.

Jeg kan sige til det sidste indlæg, at jeg naturligvis er interesseret i, at der sikres de bedst mulige personalemæssige og økonomiske ressourcer til at opnå lovens formål.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til miljø- og planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

*Meddelelser fra formanden:***Første næstformand (Erlendsson):**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Udenrigsudvalget (11/12 78):

Udtræder: Ib Christensen

Nyt medlem: Alfred Hansen

[Første næstformand]

Det udenrigspolitiske nævn (11/12 78):

Udtræder: Erik Andersen

Ny stedf.: Marinus Sørensen

Forsvarsudvalget (12/12 78):

Udtræder: Lasse Budtz

Nyt medlem: Jørgen Frederiksen

Udtræder: Blendstrup

Nyt medlem: Tove Frederiksen

Udtræder: Poul Nielson

Nyt medlem: Svend Andersen (Bornh. a.)

Udtræder: Robert Pedersen

Nyt medlem: Bakholt

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 13. december, kl. 11.00.

Angående dagsordenen henviste første næstformand til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 15.36
